

**การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัย
ระดับชาติทางจิตวิทยา :
มีชีวิตดี เปลี่ยนได้ ด้วยศาสตร์แห่งใจ**

**Thailand National Conference on Psychology :
Enabling Change and Quality of Life through Psychology**

6-7 กรกฎาคม 2560

ณ โรงแรมบางกอกดาญ่า กรุงเทพมหานคร

July 6-7, 2017 Bangkok Cha-Da Hotel, Bangkok

**P
R
O
C
E
E
D
I
N
G**

TNCP 2017

**บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร**
**Roles of The School Boards on Administrative Participation in the Basic Education
Boards Institutes under The Jurisdiction of Bangkok Metropolitan**

กัลยมน อินทุสุต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Kanyamon Indusuta
Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบและนำเสนอแนวทางการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร การวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร 370 คน และการสัมภาษณ์เชิงปฏิสัมพันธ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Form) กับประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าสถิติพื้นฐาน การทดสอบค่าที (Independent sample t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1. กรรมการสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีบทบาทการมีส่วนร่วมบริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตามประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาประเภทผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนครู และตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามากกว่าตัวแทนผู้ปกครอง เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี นอกจากนี้ยังพบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดกลางมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่ 2. แนวทางในการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร 1) คัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษา 2) ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานประกอบด้วยระเบียบ การกิจ และบทบาทหน้าที่เพื่อชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารสถานศึกษาในประเด็นต่างๆ 3) ควรกระตุ้นและสนับสนุนคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานในทุกๆ ด้าน 4) จัดโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาและเครือข่ายการศึกษา

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม การบริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

The research aims were to compare and to guide the roles of the school boards on administrative participation under the Jurisdiction of Bangkok Metropolitan. Quantitative and Qualitative research were used in the theoretical base. Rating scale questionnaires designed by the researcher was used for data collection, from the sample of 370. Semi-structured forms also were employed for indepth interview of the chairman and school administrators. Research data analysis were used with basic statistics, t-test and the One way ANOVA. Research results were as follows; 1) The school boards classified by gender, there was no the difference with their gender on the roles of administrative participation. School boards classified by type, school administrators, teacher representatives and academic representatives had more the school administrative participation than the parents representatives. Further, School boards classified by educational levels, the graduate school boards had more participation than those who are undergraduate. School boards classified by school size, those who are in the medium school size had more administrative participation than those who are in the small and the big ones. 2) Guidelines for supporting the school boards on administrative participation were 1) the selected school boards should be from competences. 2) tasks, principle and functions of handbook would be given to the school boards 3) Encouragement and supporting the role of the school boards on administrative participation in every aspects. 4) Relative projects promotion would be in the network.

KEYWORDS: Participation, School Administration, The school boards

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้มีผลกระทบต่อสภาวะความเจริญเติบโต ทั้งทางด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านวัฒนธรรม และด้านการศึกษา ฉะนั้นการพัฒนาประเทศให้มีความพร้อมในการแข่งขันในเวทีโลกนั้น จะต้องเพิ่มคุณภาพของคนให้มีศักยภาพในการผลิตเพื่อการแข่งขันให้ได้มีประสิทธิภาพ จำเป็นจะต้องมีการลงทุนทางการศึกษาที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน แต่การลงทุนทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและใช้ทุนจำนวนมากและรูปแบบวิธีที่หลากหลาย ดังนั้น รัฐบาลถือว่าเป็นองค์การหลักที่ต้องมารับภาระในการลงทุนทางการศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณการจัดการศึกษา และไม่มีหน่วยงานใดที่สามารถแบกรับภารกิจทั้งหมดเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและชุมชนได้ ดังนั้น การเปิดโอกาสให้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงาน ให้ข้อมูล รับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ กำกับดูแล และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแนวทางที่ต้นสังกัดกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จันจิรา มงคล, 2556, หน้า 2) ด้วยเหตุผลดังกล่าว การบริหารและการจัดการศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งก็คือตัวแทนของประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 39 ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทั้งนี้ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา

ในการบริหารสถานศึกษาของสังกัดกรุงเทพมหานครเช่นกัน จำเป็นต้องมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนกรุงเทพมหานคร ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรศาสนา และผู้บริหารสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและสนองความต้องการของชุมชนเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน (ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2547, หน้า 2) ถึงแม้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะตระหนักและเข้าใจในการให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา แต่จากผลการวิจัยในทศวรรษที่ผ่านมาพบว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับงานและบทบาทหน้าที่ที่แท้จริงของตนเอง การคัดเลือกคณะกรรมการบางส่วนมาจากการร้องขอจากสถานศึกษามากกว่าได้รับการคัดเลือกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง และมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาว่าคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือผู้ปฏิบัติตามการร้องขอจากสถานศึกษา จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่สามารถสนับสนุนบริหารจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของตนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการสนับสนุนส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษา ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงปริมาณ

คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 รวมจำนวนโรงเรียน 438 โรง จำนวนประชากร 5,532 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ซึ่งเป็นที่ยอมรับได้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยคิดตามสัดส่วนของจำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก ได้กลุ่มตัวอย่าง 104 คน โรงเรียนขนาดกลาง ได้กลุ่มตัวอย่าง 134 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้กลุ่มตัวอย่าง 132 คน

- 2) ประชากรของการวิจัยเชิงคุณภาพ

คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน และผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Method) และมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประเภทของตัวแทนกลุ่ม ขนาดโรงเรียน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert' scales)

ซึ่งลักษณะของข้อคำถามจะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป จำนวน 40 ข้อ นำข้อมูลทั้งหมดมาหาความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม .847

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Form) ผู้วิจัยศึกษา วิเคราะห์และสรุปวรรณกรรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบปฏิสัมพันธ์ (interactive interview)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อส่งให้คณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลตามขั้นตอนของการวิจัย
3. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพร้อมบันทึกรายละเอียด เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับรวบรวมมาแล้วทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้ว นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดระบบข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อประมวลผลข้อมูลและดำเนินการวิเคราะห์สถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency)
2. การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ถือว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best, 1970 p.190) ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. การเปรียบเทียบความแตกต่างด้านสถานภาพ
 - 3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้สถิติทดสอบการแจกแจงแบบที (Independent sample t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05
 - 3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 3 กลุ่มขึ้นไปโดยใช้การทดสอบค่า F-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่าง เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของ Scheffé's (Scheffé's post hoc comparison)
4. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ (content analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษา ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา พบว่า
 - 1.1 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบระดับของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหาร	เพศชาย		เพศหญิง		t	P
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
การบริหารวิชาการ	4.37	.41	4.30	.46	1.3	.182
การบริหารงบประมาณ	4.28	.45	4.23	.52	1.05	.293
การบริหารบุคลากร	4.37	.46	4.33	.532	.68	.494
การบริหารทั่วไป	4.35	.38	4.31	.39	.89	.370
รวม	4.34	.33	4.29	.36	1.28	.334

จากตารางที่ 1 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีเพศแตกต่างกันมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

1.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน จำแนกตามประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษา

บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหาร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
การบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	7.481	7	1.069	6.011*	.000
	ภายในกลุ่ม	64.359	362	.178		
	รวม	71.839	369			
การบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	6.780	7	.969	4.284*	.000
	ภายในกลุ่ม	81.846	362	.226		
	รวม	88.626	369			
การบริหารบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	13.526	7	1.932	8.787*	.000
	ภายในกลุ่ม	79.605	362	.220		
	รวม	93.131	369			
การบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	.330	7	.047	.308	.950
	ภายในกลุ่ม	55.316	362	.153		
	รวม	55.646	369			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.325	7	.618	5.434*	.000
	ภายในกลุ่ม	41.161	362	.114		
	รวม	45.487	369			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่จำแนกต่างประเภทกันมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการบริหารทั่วไป ไม่พบความแตกต่างทางสถิติ เมื่อพบความแตกต่างจึงได้ทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Scheffé's (Scheffé's post hoc comparison) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม จำแนกตามประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษา

ประเภทของ คณะกรรมการ สถานศึกษา	$\bar{X}$	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	ศิษย์เก่า	กทม.	ชุมชน	ศาสนา	ผู้ทรง คุณวุฒิ
สถานศึกษา		4.441	4.444	4.087	4.241	4.311	4.337	4.330	4.362
ผู้บริหาร	4.441			*					
ครู	4.444			*					
ผู้ปกครอง	4.087								
ศิษย์เก่า	4.241								
กทม.	4.311								
ชุมชน	4.337								
ศาสนา	4.330								
ผู้ทรงคุณวุฒิ	4.362			*					

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ประเภทผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนครู และผู้ทรงคุณวุฒิมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมมากกว่าตัวแทนผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคลากร พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ประเภทผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนครูมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ด้านมากกว่าตัวแทนผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

1.3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา

บทบาทการมีส่วนร่วม ในการบริหาร	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
การบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	.041	2	.020	.104	.901
	ภายในกลุ่ม	71.799	367	.196		
	รวม	71.839	369			
การบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	2.968	2	1.484	6.359*	.002
	ภายในกลุ่ม	85.658	367	.233		
	รวม	88.626	369			
การบริหารบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	4.788	2	2.394	9.945*	.000
	ภายในกลุ่ม	88.343	367	.241		
	รวม	93.131	369			

บทบาทการมีส่วนร่วม ในการบริหาร	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
การบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	.011	2	.005	.035	.965
	ภายในกลุ่ม	55.635	367	.152		
	รวม	55.646	369			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.002	2	.501	4.132	.017
	ภายในกลุ่ม	44.485	367	.121		
	รวม	45.487	369			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน คือ การบริหารงบประมาณ และการบริหารบุคลากร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการบริหารงานวิชาการและการบริหารทั่วไป ไม่พบความแตกต่างกันทางสถิติ เมื่อพบความแตกต่างจึงได้ทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Scheffé's (Scheffé's post hoc comparison) ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ต่ำกว่าปริญญตรี	ปริญญตรี	สูงกว่าปริญญตรี
		4.240	4.352	4.111
ต่ำกว่าปริญญตรี	4.240			
ปริญญตรี	4.352	*		
สูงกว่าปริญญตรี	4.111			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 5 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาโดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญตรีมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาในด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญตรีมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ทั้ง 2 ด้านมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบระดับของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

บทบาทการมีส่วนร่วม ในการบริหาร	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
การบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	7.073	2	3.537	20.040*	.000
	ภายในกลุ่ม	64.766	367	.176		
	รวม	71.839	369			
การบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	4.590	2	2.295	10.022*	.000
	ภายในกลุ่ม	84.037	367	.229		
	รวม	88.626	369			
การบริหารบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	4.124	2	2.062	8.501*	.000
	ภายในกลุ่ม	89.007	367	.243		
	รวม	93.131	369			
การบริหารทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	4.666	2	2.333	16.795*	.000
	ภายในกลุ่ม	50.980	367	.139		
	รวม	55.646	369			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.364	2	2.182	19.473*	.000
	ภายในกลุ่ม	41.123	367	.111		
	รวม	45.487	369			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในการ
บริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างจึงได้ทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Scheffé's
(Scheffé's post hoc comparison) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดของสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ขนาดเล็ก	4.279			
ขนาดกลาง	4.461	*		*
ขนาดใหญ่	4.213			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตารางที่ 7 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมในการบริหาร
สถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาโดยภาพรวม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า
คณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลางมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามากกว่า
คณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05

ส่วนผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหาร บุคลากร และด้านการบริหารทั่วไป พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดกลางมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาทั้ง 3 ด้านมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กและ สถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. แนวทางในการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

2.1 บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกรุงเทพมหานคร ควร คัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความรู้ความสามารถและให้ความสำคัญกับการจัด การศึกษา นอกจากนี้โรงเรียนต้องจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วย ระเบียบ ภารกิจ และบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน และจัดทำโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้มีส่วนร่วม (stakeholders) และสถานศึกษา เมื่อแยกวิเคราะห์ รายด้าน พบประเด็นน่าสนใจ ดังนี้

2.2 ด้านการบริหารวิชาการ ควรมีการชี้แจงทำความเข้าใจกับคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการศึกษา และสนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน วิชาการของโรงเรียน พัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.3 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ควรชี้แจงให้ความรู้และทำความเข้าใจกับคณะกรรมการ สถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา รวมทั้งกระตุ้นให้มีบทบาทร่วมจัดทำแผนการ ใช้จ่ายงบประมาณประจำปี และเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการในการตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้ จ่ายงบประมาณ การจัดทำระบบบัญชี การเงิน พัสดุ ตลอดจนการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อความโปร่งใส

2.4 ด้านการบริหารงานบุคลากร ควรชี้แจงให้ความรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหาร บุคลากร สนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการกำลังคนของสถานศึกษา เข้าร่วมในการปฐมนิเทศบุคลากร และมีส่วนร่วมในการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร มีการคัดเลือก บุคลากรที่มีผลงานดีเด่นและมอบรางวัลเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติ

2.5 การบริหารงานบริหารทั่วไป ควรชี้แจงให้ความรู้และทำความเข้าใจในเรื่องการจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษา นโยบายของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบาย การศึกษาระดับชาติและหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งมีส่วนร่วมวิเคราะห์สภาพของสถานศึกษาและร่วม จัดทำนโยบายของสถานศึกษา ตลอดจนร่วมกำหนดลักษณะของนักเรียนและสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนา นอกจากนี้จะต้องให้มีบทบาทในการกำหนดจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ร่วม ส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนในทุกๆ ด้าน และร่วมประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญควรนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษา ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

1.1 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานครระหว่างประเภทของคณะกรรมการสถานศึกษาที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประเภทผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนครู และผู้ทรงคุณวุฒิมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการบริหารสูงกว่าทุกกลุ่ม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีภาวะความเป็นผู้นำ มีประสบการณ์ และครูเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาจึงมีความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาโดยตรงตามพื้นฐานหน้าที่การงานที่รับผิดชอบอยู่แล้ว และผู้ทรงคุณวุฒิมีกำหนดคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการศึกษาส่งผลให้ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเข้าใจและร่วมแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาได้เช่นกัน ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาประเภทผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนครู และผู้ทรงคุณวุฒิจึงเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามากกว่าผู้แทนผู้ปกครอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลชัย ศิริศรี (2546) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษามีความแตกต่างกัน และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารมากกว่าทุกกลุ่ม

1.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมีส่วนร่วมในการบริหารมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีในการเข้าร่วมการประชุมจะมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของชุมชนใกล้โรงเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ และช่วยโรงเรียนในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน รวมถึงการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการการศึกษาไม่ว่าจะเป็นวิทยากรท้องถิ่น การจัดหาแหล่งการเรียนรู้ใกล้สถานศึกษา รวมถึงการสนับสนุนการระดมทรัพยากรการศึกษาเพื่อบุตรหลานของตนที่เรียนอยู่ในสถานศึกษาให้ได้รับการพัฒนามากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธนกรณ์ วารินรักษ์ (2553) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกัน โดยคณะกรรมการที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีส่วนร่วมมากกว่าคณะกรรมการที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

1.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานครที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษานาดกลางมีส่วนร่วมในการบริหารงานมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดเล็ก อาจจะเป็นเพราะสถานศึกษานาดกลางมีจำนวนบุคลากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษาไม่มากนักและมีความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุน ช่วยเหลือในการบริหารสถานศึกษา ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษานาดกลางสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีและสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่าง

คณะกรรมการสถานศึกษาได้ดีกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ เพราะสถานศึกษาขนาดใหญ่ถึงแม้ว่าบุคลากรจะมีความพร้อมในการสนับสนุนสถานศึกษามากแต่จำนวนของบุคลากรก็มีมากและมีความหลากหลายมากเช่นกันส่งผลให้การสร้างความสัมพันธ์อันดีก็เป็นเรื่องยากตามไปด้วย นอกจากนั้นสถานศึกษาขนาดกลางมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนบุคลากร ขาดแคลนงบประมาณและความพร้อมด้านอื่นๆ จำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากคณะกรรมการสถานศึกษา ทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาขนาดกลางเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษามากกว่า ซึ่งการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของงานสนับสนุน การดูแลอาคารสถานที่ พัฒนาสภาพแวดล้อม การระดมทรัพยากร การประชาสัมพันธ์ เป็นต้น สอดคล้องกับประสิทธิ์ จิตเสถียร (2552) ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน

2. แนวทางในการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกรุงเทพมหานคร

2.1 การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารและการจัดการศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งก็คือตัวแทนของประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาจึงเป็นองค์คณะหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาการศึกษา ดังนั้น การคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาควรพิจารณาเลือกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา ที่สำคัญสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาประกอบด้วยระเบียบภารกิจ และบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาให้ชัดเจน หรือการจัดประชุมสัมมนา จัดกลุ่มเสวนา จัดการฝึกอบรม รวมถึงการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาอยู่เสมอเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนั้น สถานศึกษาควรจัดโครงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder) เพื่อสร้างและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และสถานศึกษา เช่น โครงการนำบุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาศึกษาดูงานโรงเรียนเครือข่ายและโรงเรียนแบบอย่าง หรือโครงการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยสร้างเจตคติ ความสัมพันธ์ และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาและเป็นการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาในการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานต่อไป

2.2 ด้านการบริหารวิชาการ สถานศึกษาควรชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับระบบจัดการศึกษา การกำหนดมาตรฐานวิชาการของโรงเรียน การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และสถานศึกษา มีความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตรงกัน เพื่อที่จะได้มีบทบาทในการเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้ตรงตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น สามารถเสนอแนะวิชาเพิ่มเติมที่ควรจัดสอนให้กับนักเรียน และมีส่วนช่วยเหลือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม จัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้เพื่อช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งในความเป็นจริงแล้วคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการเท่าที่ควร ทั้งนี้สาเหตุสำคัญเพราะสถานศึกษาไม่ได้เปิดโอกาสในคณะกรรมการสถานศึกษาหรือชุมชนเข้าไปมีส่วนในการ

เสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรหรือการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการตรวจสอบการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของครู ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะสถานศึกษาคิดว่าคณะกรรมการสถานศึกษาไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวจะมีหน้าที่เพียงแต่รับรู้และลงลายมือชื่อรับรองหลักสูตรสถานศึกษาเท่านั้น หรือหากให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ อาจจะทำให้เกิดการก้าวท้าวในหน้าที่การจัดการเรียนการสอนของครูทำให้ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครูขาดอิสระและไม่มีประสิทธิภาพได้

นอกจากนี้ สถานศึกษาควรชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบและเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากคณะกรรมการสถานศึกษายังไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา แต่คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่รับรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. เพราะมีโอกาสดำเนินการได้เข้ามามีส่วนร่วมให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังนั้น คณะกรรมการสถานศึกษาควรได้รับความรู้เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2.3 การบริหารงานงบประมาณ สถานศึกษาควรชี้แจงให้ความรู้และทำความเข้าใจกับ คณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา การเข้ามามีบทบาทร่วมกับ สถานศึกษาในการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ในขณะเดียวกันสถานศึกษาควรแจ้งการใช้จ่ายงบประมาณให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการพิจารณาการจัดซื้อจัดจ้างของสถานศึกษา รวมถึงควรแต่งตั้งคณะกรรมการ สถานศึกษาเป็นคณะกรรมการในการตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณ การจัดทำระบบบัญชี การเงิน พัสดุ เพื่อความโปร่งใสและเข้าใจตรงกัน นอกจากนี้คณะกรรมการสถานศึกษาสามารถให้ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแสวงหาความร่วมมือในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดหาทุนในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา โดยในการใช้งบประมาณควรมีการขออนุมัติที่ประชุมของคณะกรรมการ สถานศึกษา และในการขอใช้งบประมาณควรมีโครงการรองรับ และการใช้งบประมาณควรเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ที่สำคัญนักเรียนจะต้องเป็นผู้ได้รับประโยชน์สูงสุด แต่ทั้งนี้คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา

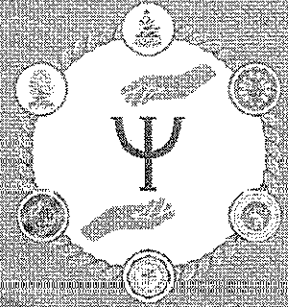
2.4 การบริหารงานบุคลากร สถานศึกษาควรชี้แจงให้ความรู้และทำความเข้าใจกับ คณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารบุคลากร โดยคณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมใน การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการกำลังคนของสถานศึกษา รวมถึงควรรับทราบเรื่องการโอนย้าย และให้ความเห็นชอบในการรับโอนย้ายของบุคลากรทางการศึกษาในแต่ละครั้ง เปิดโอกาสให้ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการปฐมนิเทศบุคลากรเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่น และข้อปฏิบัติของศาสนาในท้องถิ่นรวมถึงให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของบุคลากรภายใน สถานศึกษา รวมถึงการจัดทำแผนเพื่อพัฒนาบุคลากร และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อ พิจารณาความดีความชอบของบุคลากร ควรมีส่วนร่วมในการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร เช่น การคัดเลือกบุคลากรที่มีผลงานดีเด่น การมอบรางวัลเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติแก่บุคลากร

2.5 การบริหารงานบริหารทั่วไป สถานศึกษาควรชี้แจงให้ความรู้และทำความเข้าใจกับ คณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ ของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษา นโยบายของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาระดับชาติ และหน่วยงานต้นสังกัด โดยเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีบทบาทในการร่วมวิเคราะห์ สภาพของสถานศึกษาหรือ SWOT Analysis และร่วมจัดทำนโยบายของสถานศึกษา ตลอดจนร่วมกำหนด คุณลักษณะของนักเรียนและสถานศึกษาที่ต้องการให้พัฒนา รวมถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดจัดทำแผน

กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา สถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อระดมทุนในการพัฒนาการจัดการศึกษาและกิจกรรมอื่นๆ ของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาความสามารถของนักเรียนและร่วมแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

รายการอ้างอิง

- กมลชัย ศิริศรี. (2546). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- จันจิรา มงคล. (2556). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เฉลิมพล พวงศิริ. (2552). การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ดิเรก อนันต์. (2556). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. สารนิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนกรณ์ วารินทร์. (2553). ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนนทบุรีเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ประกอบ คุณรักษ์ และคณะ. “รูปแบบความร่วมมือขององค์กรชุมชน (คณะกรรมการศึกษา) ต่อการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา,” ข่าวสารวิจัยการศึกษา. 13(1): (ตุลาคม – พฤศจิกายน 2543).
- ประสิทธิ์ จิตเสียม. (2552). สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. ระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2547. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 107 ง วันที่ 28 กันยายน 2547.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2547). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมศาสนา.
- อุทัย นกเผือก.(2554). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- Best, John W. Research in Education. New Jersey: Prentice – Hall Inc., 1970.

**การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัย
ระดับชาติทางจิตวิทยา :
มีชีวิตดี เปลี่ยนได้ ด้วยศาสตร์แห่งใจ**

**Thailand National Conference on Psychology :
Enabling Change and Quality of Life through Psychology**

6-7 กรกฎาคม 2560

ณ โรงแรมบางกอกฮิลล์ กรุงเทพมหานคร

July 6-7, 2017 Bangkok Cha-Da Hotel, Bangkok

**P
R
O
C
E
E
D
I
N
G**

TNCP 2017

จากเพชรบุรีสู่หนึ่งปีในเมืองจีน: ปัญหาการใช้ชีวิต สุขภาพจิตและการปรับตัว
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวไทย
From Phetchaburi to A Year in China: Life Problems, Mental Health, and
Adaptation among Thai Undergraduate Students

กมลทิพย์ รักเกียรติยศ¹, ธนัชพร นามวัฒน์² และ จิตินันท์ ผิวนิล³
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี¹
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง²
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง³

Kamontip Rakkiattiyod¹, Tanutchaporn Namwat² & Titinan Pewnil³
Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University¹
Faculty of Education, Ramkhamhaeng University²
Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University³
li_yu_jie@hotmail.com

บทคัดย่อ

ปัจจุบันหลักสูตรการศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนในระดับปริญญาตรีของประเทศไทย มีการส่งนักศึกษาไทยเดินทางไปเรียนในลักษณะแลกเปลี่ยนในสาธารณรัฐประชาชนจีนมากขึ้น บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการสื่อสาร การใช้ชีวิต และการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวไทยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่เดินทางไปเรียน ณ สาธารณรัฐประชาชนจีนช่วงปีการศึกษา 2558 การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การเชิงปริมาณด้วยวิธีการสำรวจ (survey research) โดยใช้แบบสอบถามร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์กลุ่ม (group interview) ดำเนินการเก็บข้อมูลช่วงเดือนกรกฎาคม – ตุลาคม 2559 มีนักศึกษาผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยรวมทั้งสิ้น 22 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาไทยประสบปัญหาการใช้ชีวิตที่สาธารณรัฐประชาชนจีนมากที่สุดคือเรื่องศาสนา ความเชื่อ ค่านิยมของคนจีน รองลงมาคือภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน และระบบมหาวิทยาลัย สำหรับปัญหาทางสุขภาพจิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาการปัญหาสุขภาพจิตที่พบมากที่สุดคือ การตื่นตันทื่นง่ายกับเหตุการณ์ที่ไม่คุ้นเคย ความรู้สึกเหงาไม่อยากทำอะไร และความรู้สึกคิดถึงภูมิลำเนา บ้าน ครอบครัวที่ประเทศไทย สำหรับการผ่อนคลายนักศึกษามักเลือกใช้เล่นการอินเทอร์เน็ต แชนแนล สังคมออนไลน์ ดูหนัง ฟังเพลง และพูดคุยกับเพื่อน อย่างไรก็ตาม ยังพบว่านักศึกษบางคนมีการเลือกผ่อนคลายด้วยการใช้พฤติกรรมเชิงลบ เช่น การดื่มสุรา เที่ยวกลางคืน สำหรับการปรับตัวในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งทางด้านวัฒนธรรมและการศึกษา ผลการวิจัยนี้สนับสนุนระบบการเตรียมพร้อมและกระบวนการส่งเสริมให้นักศึกษาไทยที่ต้องไปเรียนเรียน ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน ให้มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมค่านิยมชาวจีนเพิ่มมากขึ้น เพื่อลดปัญหาระหว่างเรียนและเสริมสร้างการปรับตัวระหว่างเรียนเป็นไปอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: ปัญหาการใช้ชีวิต การปรับตัว สุขภาพจิต นักศึกษาแลกเปลี่ยน

บทนำ

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการเรียนภาษาจีน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนขั้น เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน และเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในสังคมเศรษฐกิจ - ความรู้ รองรับการดำเนินงาน ซึ่งตามแผนมีเป้าหมายให้ประชาชนไทยอย่างน้อย 500,000 คน มีความรู้ภาษาจีน สามารถสื่อสาร แสวงหาความรู้และใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพได้ มีสถานศึกษาเปิดสอนภาษาจีนมากขึ้นทุกระดับ และภายในปี 2555 สถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานทุกแห่งจะเปิดโปรแกรมสอนภาษาจีนในช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 สาระสำคัญของยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนโดยย่อ มีดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 รมรณรงค์สร้างความตระหนักและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจีนอย่างกว้างขวาง ยุทธศาสตร์ที่ 2 จัดทำมาตรฐานหลักสูตรและทางการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในแต่ละระดับประเภทของการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาแต่ละประเภท แต่ละระดับ ปรับใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมและพัฒนาสื่อสารการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ โดยร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการของจีน จัดทำหนังสือเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรไทย และจัดหาสื่อการเรียนภาษาจีนที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตร ยุทธศาสตร์ที่ 4 วางระบบพัฒนาครูสอนภาษาจีนในระยะสั้นและระยะยาวให้ได้มาตรฐาน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมความร่วมมือและสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยการทำการ mapping โรงเรียนที่สอนภาษาจีนในประเทศไทยเพื่อกำหนดพื้นที่ที่ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมเป็นกรณีพิเศษ สร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งระหว่างสถานศึกษากับสถานศึกษาในระดับต่างๆ (สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.,2553)

จากที่รัฐบาลได้ประกาศส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนภาษาจีนเมื่อ 8-9 ปีที่ผ่านมา จนถึงปัจจุบัน มีผู้ที่สนใจเรียนภาษาจีนเป็นจำนวนมากถึง 7 แสนกว่าคน ทำให้ภาษาจีนเป็นภาษาที่มีผู้เรียนเป็นอันดับที่ 2 รองจากภาษาอังกฤษ การเรียนการสอนภาษาจีนมีหลายประเทศทั่วโลก กระบวนการสอนภาษาจีนหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ มีลักษณะคล้ายกัน คือในการสอนภาษา ควรจะสอนให้มีทั้งทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งการสอนที่ดีมักจะเรียงลำดับดังนี้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร และการหาความรู้ในขั้นที่สูงขึ้นได้ ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร การปรับปรุงตำราแบบเรียนที่จะช่วยให้สอนได้ผลดี และการพัฒนาครูเพื่อให้อสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้กำหนดแผนพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน ดังนี้ มาตรการที่ 1 การจัดการเรียนการสอนภาษาจีน มาตรการที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรภาษาจีน มาตรการที่ 3 การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนภาษาจีน มาตรการที่ 4 การวัดและประเมินผล มาตรการที่ 5 การพัฒนาครูสอนภาษาจีน มาตรการที่ 6 การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน (กระทรวงศึกษาธิการ,2556) จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและมีมาตรฐาน อีกทั้งยังเป็นการขยายโอกาสทางการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับการศึกษา เช่น ระดับประถม มัธยมและอุดมศึกษา เป็นต้น

ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปี พ.ศ. 2551 ได้สำรวจและพบว่ามียุทธศาสตร์ศึกษาที่เปิดหลักสูตรภาษาจีนจำนวนทั้งสิ้น 79 แห่ง โดยมีทั้งเปิดเป็นหลักสูตรวิชาเอก วิชาโทวิชาเลือกเสรีหรือวิชาเลือกภาษาต่างประเทศในหมวดการศึกษาทั่วไป ถือได้ว่าช่วงนั้นการเรียนการสอนภาษาจีนได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว และจากผลการศึกษาเรื่อง “ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอน

ภาษาจีนในประเทศไทย” ของสำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในปี.ศ. 2557 ได้สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนภาษาจีนว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 82 แห่งเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลที่สำรวจเมื่อปี.ศ. 2551 สามารถเห็นถึงจำนวนของสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนภาษาจีน ในช่วง 7 ปีดังกล่าว (ระหว่างปี.ศ. 2551-2557) มีสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนภาษาจีนเพิ่มขึ้นรวมเพียง 3 แห่ง เท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 3.79 ซึ่งถือว่ามีความเพิ่มขึ้นน้อยมากและล้วนแต่เป็นมหาวิทยาลัยเอกชน ทั้งนี้ เนื่องจากตั้งแต่ปี.ศ. 2551 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ การเปิดหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยมีข้อกำหนดด้านอาจารย์ประจำหลักสูตรและเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง จำนวนมาก ทำให้การเปิดหลักสูตรภาษาจีนไม่มีการขยายเพิ่มขึ้นมากนัก กอปรกับการเปิดหลักสูตร ภาษาจีนในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ มีจำนวนมากอยู่แล้วและมีการแข่งขันสูง แต่ในขณะเดียวกัน ในสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งก็มีการพัฒนาหลักสูตรภาษาจีนเป็นวิชาเอกหรือเปิดเป็นวิชาโท วิชาเลือกเสรีหรือวิชาเลือกภาษาต่างประเทศในหมวดการศึกษาทั่วไปเพิ่มมากขึ้น (วิภาวรรณ สุนทรจามรและคณะ, 2559) จากข้อมูลข้างต้นทำให้เห็นว่า ภาษาจีน มีความสำคัญเป็นอันดับต้นสำหรับการเรียนภาษาต่างประเทศในประเทศไทย จึงทำให้มีการเปิดสอนภาษาจีนเพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองตามความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของตลาดแรงงาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้เล็งเห็นความสำคัญของตลาดแรงงานภาษาจีน เพื่อเป็นการตอบสนองตลาดแรงงานทั้งนี้ยังเป็นการยกระดับคุณภาพบัณฑิต จึงได้ดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยสาธารณรัฐประชาชนจีน เช่น มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี และมหาวิทยาลัยป่าไม้ชิงานและวิทยาลัยภาษาต่างประเทศตงฟาง เป็นต้น จากความร่วมมือดังกล่าว มหาวิทยาลัยจากสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ส่งนักศึกษาชาวจีนมาเรียนที่ประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศดีขึ้นเป็นลำดับประกอบกับภาษาจีนเป็นภาษาที่กำลังได้รับความสนใจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจึงได้เริ่มต้นเปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาจีนขึ้น ในปี พ.ศ. 2551 โดยมีนักศึกษารุ่นแรกจำนวน 5 คน มีอาจารย์ผู้สอนทั้งอาจารย์ชาวไทย และอาจารย์ชาวจีน โดยหลักสูตรนี้นักศึกษาที่ได้เข้าศึกษาจะต้องเดินทางไปศึกษา ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นเวลา 1 ปีการศึกษา ตลอดระยะเวลาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้เปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาจีนนั้น มีจำนวนนักศึกษาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งภาพรวมของนักศึกษาไทยประสบปัญหาการใช้ชีวิตที่สาธารณรัฐประชาชนจีน มีด้วยกันหลายด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อ ด้านภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ด้านสภาพภูมิอากาศ ด้านสุขภาพ เป็นต้น อีกทั้งยังเป็นการเดินทางครั้งแรกของออกต่างประเทศนักศึกษา ทำให้นักศึกษาแต่ละคนเกิดความวิตกกังวล ความหวาดกลัว ซึ่งส่งผลกระทบในด้านการเรียน การใช้ชีวิต สุขภาพ การคิดถึงครอบครัว ซึ่งเป็นปัญหาด้านสุขภาพจิต

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาจีนในระดับปริญญาตรีของประเทศไทย ที่มีการส่งนักศึกษาไทยเดินทางไปเรียนในลักษณะแลกเปลี่ยนในสาธารณรัฐประชาชนจีนมากขึ้น เพื่อศึกษาทักษะการสื่อสาร การใช้ชีวิต และการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวไทยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่เดินทางไปเรียน ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมุ่งเน้นการศึกษาใน 4 ประเด็นคือ ความถี่ในการประสบปัญหาต่างๆ ระหว่างเรียน การปรับตัวของนักศึกษา ปัญหาสุขภาพจิตของนักศึกษา และรูปแบบการผ่อนคลายของนักศึกษา รวมทั้งยังมีประโยชน์ต่อการสนับสนุนระบบการเตรียมความพร้อมและกระบวนการส่งเสริมให้นักศึกษาไทยที่ต้องไปเรียนเรียน ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน ให้มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมค่านิยมชาวจีนเพิ่มมากขึ้น เพื่อลดปัญหาระหว่างเรียนและเสริมสร้างการปรับตัวระหว่างเรียนเป็นไปอย่างเหมาะสม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการสำรวจ (survey) ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์กลุ่ม (group interview) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวไทย ชั้นปีที่ 3 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ปีการศึกษา 2558 จำนวนรวม 22 คน ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มละ 4 คน จำนวน 4 กลุ่ม และกลุ่มละ 3 คน จำนวน 2 กลุ่ม แนวคำถามที่ใช้เน้นการเล่ากระบวนการปรับตัว เหตุการณ์ ประสบการณ์ ความรู้สึก ทศนคติ และการจัดการปรับตัวของตนเอง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการสื่อสาร การใช้ชีวิต และการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวไทยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่เดินทางไปเรียน ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน ช่วงปีการศึกษา 2558

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตการศึกษาในด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวไทยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่เดินทางไปเรียน ณ สาธารณรัฐประชาชนจีนช่วงปีการศึกษา 2558 จำนวน 22 คน กำหนดระยะเวลาในการทำวิจัยช่วงเดือนกรกฎาคม – ตุลาคม 2559 ในด้านประเด็นการวิจัยกำหนดขอบเขตใน 4 ประเด็น คือ ความถี่ในการประสบปัญหาต่างๆ ระหว่างเรียน การปรับตัวของนักศึกษา ปัญหาสุขภาพจิตของนักศึกษา และรูปแบบการผ่อนคลายของนักศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบด้วยตนเอง (self-administered questionnaire) ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ส่วน ประกอบด้วย

1) ข้อมูลคุณลักษณะทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ภูมิลำเนา ประสบการณ์ไปต่างประเทศ

2) คำถามเกี่ยวกับความถี่ในการประสบปัญหาต่างๆ ระหว่างเรียน ประกอบด้วย คำถามปัญหาทั้งหมด 17 ข้อ กำหนดให้ผู้ตอบประเมินตนเองในการประสบปัญหาเป็น 4 ระดับคือ 4=เป็นประจำ 3=บ่อยครั้ง 2=นานๆ ครั้ง 1=ไม่เคยเลย

3) คำถามเกี่ยวกับการปรับตัว ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 14 ข้อ แบ่งเป็นการปรับตัวด้านสังคมวัฒนธรรม จำนวน 8 ข้อ และการปรับตัวด้านการเรียนจำนวน 6 ข้อ ใช้การวัดโดยให้ผู้ตอบประเมินตนเองใน 5 ระดับคือ 5=มากที่สุด 4=มาก 3=ปานกลาง 2=น้อย 1=น้อยที่สุด

4) คำถามเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมการผ่อนคลายเมื่อเกิดปัญหา หรือมีความเครียด ประกอบด้วยกิจกรรมใน 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกิจกรรมการพูดคุย จำนวน 3 ข้อ คือ การพูดคุยกับเพื่อน ครอบครัว และอาจารย์ กลุ่มที่ 2 คือ กิจกรรมเชิงบวกจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ การดูหนัง ฟังเพลงออกกำลังกาย เล่นกีฬา เล่นอินเทอร์เน็ต แชท สังคมออนไลน์ การทำอาหาร การรับประทานอาหาร การท่องเที่ยว เลี้ยงสัตว์ ปลูกต้นไม้ และกลุ่มที่ 3 กิจกรรมเชิงลบจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ การดื่มสุรา เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ การเที่ยวกลางคืน และการสูบบุหรี่ รวมกิจกรรมการผ่อนคลายทั้งหมด 12 ข้อ แบ่งระดับการวัดเป็น 4 ระดับคือ 4= ทำเป็นประจำ 3=ทำบ่อยครั้ง 2=ทำนานๆ ครั้ง 1=ไม่เคยทำเลย

5) คำถามเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพจิต เป็นมาตรวัดที่นำมาจาก Chinese Psychological Society โดยการวิจัยครั้งนี้ นำมาปรับให้เหมาะสมกับบริบทของการศึกษา ประกอบด้วย ข้อความทั้งหมด

20 ข้อ ผู้ตอบทำการประเมินตนเองในอาการของข้อคำถามต่างๆ ซึ่งมีคำตอบเป็น 4 ระดับคือ 4=เป็นประจำ 3=บ่อยครั้ง 2=นานๆ ครั้ง 1=ไม่เคยเลย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการในต้นปีการศึกษา 2559 หลังจากนักศึกษาเดินทางกลับมายังประเทศไทย ระหว่างเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม 2559 การวิจัยนี้ดำเนินการภายใต้หลักจริยธรรมการวิจัยในคนตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) นักศึกษาที่เข้าร่วมการวิจัยได้รับการชี้แจงรายละเอียดโครงการและลงนามยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยโดยสมัครใจทุกคน

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนาในการอธิบายข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยการปรับตัว 1.00 - 2.33 = ระดับน้อย 2.34 - 3.67 = ระดับปานกลาง และ 3.68 - 5.00 = ระดับมาก คะแนนรูปแบบกิจกรรมการผ่อนคลายเมื่อเกิดปัญหา ปัญหาการใช้ชีวิต และปัญหาสุขภาพจิต ให้ความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยคือ 1.00 - 1.99 = ระดับน้อย 2.00 - 2.99 = ระดับปานกลาง และ 3.00 - 4.00 = ระดับมาก

ผลการวิจัย

จากการสำรวจข้อมูลนักศึกษาทั้งหมด 22 คน ด้วยแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่าเกือบทั้งหมดเป็นเพศหญิง สถานภาพโสด มีผู้ที่สมรสแล้วจำนวน 1 ราย โดยส่วนมากเป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และเพชรบุรี ส่วนอื่นๆ นั้นจะมาจากจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับประสบการณ์ไปต่างประเทศส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางไปต่างประเทศ มีจำนวน 4 รายที่เคยไปประเทศเวียดนาม จำนวน 2 รายเคยไปประเทศมาเลเซีย และ 1 รายเคยเดินทางไปประเทศพม่า จะเห็นได้ว่า นักศึกษาทั้งหมดไม่เคยเดินทางไปสาธารณรัฐประชาชนจีนมาก่อน และผู้ที่มีประสบการณ์ไปต่างประเทศก็มักเป็นประเทศใกล้ไทย คือกลุ่มประเทศอาเซียน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ศาสนา	ภูมิลำเนา	ประสบการณ์
1	หญิง	21	โสด	พุทธ	จังหวัดบึงกาฬ	ไม่เคย
2	หญิง	22	โสด	พุทธ	จังหวัดบึงกาฬ	ไม่เคย
3	ชาย	23	โสด	พุทธ	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	พม่า มาเลเซีย
4	หญิง	21	โสด	พุทธ	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	ไม่เคย
5	หญิง	21	โสด	พุทธ	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	ไม่เคย
6	หญิง	21	โสด	พุทธ	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	ไม่เคย
7	หญิง	22	โสด	พุทธ	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	ไม่เคย
8	หญิง	21	โสด	พุทธ	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	ไม่เคย
9	หญิง	22	โสด	พุทธ	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	ไม่เคย
10	หญิง	21	โสด	พุทธ	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	เวียดนาม
11	หญิง	20	โสด	พุทธ	จังหวัดเพชรบุรี	ไม่เคย
12	หญิง	21	โสด	พุทธ	จังหวัดเพชรบุรี	ไม่เคย
13	หญิง	22	โสด	พุทธ	จังหวัดเพชรบุรี	ไม่เคย
14	หญิง	21	โสด	พุทธ	จังหวัดเพชรบุรี	ไม่เคย
15	หญิง	22	โสด	พุทธ	จังหวัดเพชรบุรี	ไม่เคย
16	หญิง	23	สมรส	พุทธ	จังหวัดเพชรบุรี	มาเลเซีย

ลำดับ	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ศาสนา	ภูมิลำเนา	ประสบการณ์
17	หญิง	21	โสด	พุทธ	จังหวัดระนอง	เวียดนาม
18	หญิง	22	โสด	พุทธ	จังหวัดราชบุรี	ไม่เคย
19	หญิง	21	โสด	พุทธ	จังหวัดราชบุรี	เวียดนาม
20	หญิง	21	โสด	พุทธ	จังหวัดเลย	ไม่เคย
21	หญิง	22	โสด	พุทธ	จังหวัดศรีสะเกษ	เวียดนาม
22	หญิง	21	โสด	คริสต์	จังหวัดสระบุรี	ไม่เคย

เมื่อสรุปปัญหาในการใช้ชีวิตของนักศึกษา ณ สาธารณรัฐประชาชนจีนดังตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาส่วนมากประสบปัญหาเรื่องต่างๆ น้อย มีเพียงปัญหาเรื่องศาสนา ความเชื่อ ค่านิยมของคนจีนนั้นมีมากที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่นๆ แต่ก็อยู่เพียงระดับปานกลาง ซึ่งจากการสัมภาษณ์กลุ่มในการวิจัยเชิงคุณภาพ นักศึกษาส่วนมากมีปัญหาเพียงแค่ช่วงในระยะแรกที่เดินทางไปถึง และเมื่อใช้ชีวิตอยู่ไปสักระยะก็เริ่มปรับตัวได้

“...ประสบการณ์ตอนที่ไปอยู่จีน คือ ตอนแรกๆค่อนข้างมีปัญหาเรื่องภาษาและการปรับตัวนิดหน่อย แต่เวลามีปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือก็มีรุ่นพี่คนไทยที่เรียนป.โทที่นั่นคอยช่วยเหลือเราตลอด...”

(สายสุณี, นักศึกษาหญิง อายุ 21 ปี)

“...ปัญหาที่พบนั่น ก็น่าจะเป็นเรื่องของการสื่อสารที่แรกๆ อาจจะยังปรับตัวไม่ได้ แต่พอหลายๆ เริ่มเข้าใจ...”

(ชนนิกานต์, นักศึกษาหญิง อายุ 21 ปี)

ตารางที่ 2 ปัญหาที่นักศึกษาประสบเมื่อเรียนในสาธารณรัฐประชาชนจีน

ปัญหา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยมของคนจีน	2.50	1.06	ปานกลาง
2. ภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน	2.09	0.29	น้อย
3. ระบบมหาวิทยาลัย	2.05	0.65	น้อย
4. สภาพอากาศ	1.95	0.65	น้อย
5. วัฒนธรรม การทักทาย มารยาทชาวจีน	1.95	0.79	น้อย
6. อาหารการกิน	1.86	0.56	น้อย
7. ประเพณี เทศกาลของจีน	1.68	0.57	น้อย
8. เพื่อน	1.59	0.50	น้อย
9. การเรียน	1.55	0.60	น้อย
10. สุขภาพ โรคภัย การเจ็บป่วย	1.50	0.51	น้อย
11. เสื้อผ้า การแต่งกาย	1.50	0.51	น้อย
12. อุบัติเหตุ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	1.50	0.86	น้อย
13. เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต	1.45	0.60	น้อย
14. การเดินทาง	1.27	0.55	น้อย
15. การเงิน	1.27	0.46	น้อย
16. ที่พัก	1.18	0.39	น้อย
17. ครูอาจารย์	1.18	0.39	น้อย

ในด้านการปรับตัว พบว่า นักศึกษาสามารถปรับตัวได้ดีทั้งด้านวัฒนธรรมและการศึกษา ข้อมูลดังตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาปรับตัวได้ดีมากที่สุดในเรื่องสภาพอากาศ รองลงมาคือรสชาติอาหารการกิน ส่วนด้านการศึกษาอาจพบการปรับตัวเรื่องความสัมพันธ์และการสื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียน ภาษาที่ใช้ในการเรียน ความสัมพันธ์และการสื่อสารกับอาจารย์/เจ้าหน้าที่ การทำงานร่วมกับเพื่อนคนจีน ยังอยู่ในระดับไม่มากนัก (ตารางที่ 3)

“...ได้ใช้ภาษาจีนคุยกัน. เพราะเราไม่สามารถพูดภาษาบ้านเขา และเขาก็ไม่สามารถพูดภาษาไทย ช่วงแรกๆก็ทักทายแค่ไปไหน กินข้าวหรือยัง เพราะฟังไปถึงไม่กล้าพูดภาษาจีนสักเท่าไร...”

(ชนนิกันต์, นักศึกษาหญิง อายุ 20 ปี)

“...ในตอนแรกๆ ภาษาเรายังไม่ค่อยดี จะคุยกับเพื่อนคนจีนก็คุยไม่รู้เรื่อง พอเรียนก็เรียนไม่ทันเพื่อน แต่พออยู่ไปเรื่องภาษาก็ไม่มีปัญหาเพราะเราได้มีการสื่อสารกับเพื่อนต่างชาติ เจอครูคนจีนทุกวัน และทำให้เราโตเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น...”

(ศิวาลัย, นักศึกษาหญิง อายุ 20 ปี)

ตารางที่ 3 การปรับตัวของนักศึกษาที่เรียนในสาธารณรัฐประชาชนจีน

การปรับตัว	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ด้านสังคมวัฒนธรรม			
สภาพอากาศ	3.95	0.65	มาก
รสชาติของอาหารการกิน	3.91	0.87	มาก
ภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน	3.82	0.73	มาก
การสังสรรค์กับเพื่อนชาวจีน	3.73	1.03	มาก
ประเพณีของอาหาร	3.68	0.84	มาก
วัฒนธรรมการทักทายแบบชาวจีน	3.68	0.89	มาก
การร่วมกิจกรรมตามประเพณีวัฒนธรรมจีน	3.68	0.78	มาก
รูปแบบการดำเนินชีวิตแบบชาวไทย	3.50	0.91	ปานกลาง
ด้านการศึกษา			
บรรยากาศในห้อง/สถานศึกษา	4.05	0.72	มาก
กิจกรรมที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นร่วมกัน	3.86	0.47	มาก
ความสัมพันธ์และการสื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียน	3.64	0.90	ปานกลาง
ภาษาที่ใช้ในการเรียน	3.55	0.67	ปานกลาง
ความสัมพันธ์และการสื่อสารกับอาจารย์/เจ้าหน้าที่	3.45	0.80	ปานกลาง
การทำงานร่วมกับเพื่อนคนจีน	3.41	0.85	ปานกลาง

สำหรับปัญหาสุขภาพจิตที่พบของนักศึกษาไทยที่ไปเรียนสาธารณรัฐประชาชนจีน สรุปข้อมูลดังตารางที่ 4 พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาตื่นเต้นง่ายกับเหตุการณ์ที่ไม่คุ้นเคยมากที่สุด อาจเป็นเพราะเป็นการไปอยู่ในสถานที่แปลกใหม่ทั้งทางด้านภาษาและวัฒนธรรม รองลงมาคือความรู้สึกเหนื่อยไม่อยากทำอะไร และรู้สึกคิดถึงภูมิลำเนา บ้าน ครอบครัวที่จีน

ตารางที่ 4 ปัญหาสุขภาพจิตของนักศึกษาไทยที่เรียนในสาธารณรัฐประชาชนจีน

อาการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
1. ท่านตื่นเต้นง่ายกับเหตุการณ์ที่ไม่คุ้นเคย	2.64	0.85	ปานกลาง
2. ท่านรู้สึกเหนื่อยไม่ล้าทำอะไร	2.55	0.67	ปานกลาง
3. ท่านรู้สึกคิดถึงภูมิสำเนา บ้าน ครอบครัวที่จีน	2.41	0.67	ปานกลาง
4. ท่านรู้สึกเครียด	2.27	0.70	ปานกลาง
5. ท่านรู้สึกวิตกกังวล	2.18	0.66	ปานกลาง
6. ท่านรู้สึกสับสน	2.18	0.66	ปานกลาง
7. ท่านมีอาการปวดหัวจากความตึงเครียด	2.18	0.59	ปานกลาง
8. ท่านรู้สึกว่าตนเองไม่มีสมาธิ	2.18	0.59	ปานกลาง
9. ท่านรู้สึกกลัวผิดพลาดในการทำสิ่งต่างๆ	2.14	0.77	ปานกลาง
10. ท่านรู้สึกโกรธ หรือหงุดหงิด	2.14	0.56	ปานกลาง
11. ท่านนอนไม่หลับเพราะคิดมากหรือกังวลใจ	2.09	0.61	ปานกลาง
12. ท่านรู้สึกคับข้องใจ	1.95	0.49	น้อย
13. ท่านรู้สึกว่าต้องแข่งขันหรือเปรียบเทียบ	1.77	0.87	น้อย
14. ท่านรู้สึกเศร้า	1.77	0.61	น้อย
15. ท่านไม่ยอมคบปะผู้คน	1.73	0.77	น้อย
16. ท่านรู้สึกโดดเดี่ยว	1.59	0.59	น้อย
17. ท่านรู้สึกไม่มีความสุขและเศร้าหมอง	1.59	0.67	น้อย
18. ท่านรู้สึกหมดหวังในชีวิต	1.50	0.60	น้อย
19. ท่านมีอาการกระวนกระวายอยู่ตลอดเวลา	1.45	0.67	น้อย
20. ท่านรู้สึกว่าชีวิตตนเองไม่มีคุณค่า	1.14	0.35	น้อย

ด้านรูปแบบการผ่อนคลายของนักศึกษาไทยที่เรียนในสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังตารางที่ 5 สรุปได้ว่า นักศึกษาไทยเลือกใช้การเล่นอินเทอร์เน็ต แชนท์ ติดต่องานออนไลน์มากที่สุด ซึ่งโดยส่วนใหญ่คือเพื่อติดต่อกับที่ประเทศไทย และติดตามข่าวสารของประเทศไทย รองลงมาคือดูหนังฟังเพลง และคุยกับเพื่อน

ตารางที่ 5 รูปแบบการผ่อนคลายของนักศึกษาไทยที่เรียนในสาธารณรัฐประชาชนจีน

รูปแบบการผ่อนคลาย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
เล่นอินเทอร์เน็ต แชนท์ สังคมออนไลน์	3.86	0.35	มาก
ดูหนัง ฟังเพลง	3.68	0.48	มาก
คุยกับเพื่อน	3.64	0.49	มาก
ทำอาหาร หาของอร่อยรับประทาน	3.64	0.58	มาก
คุยกับครอบครัว	3.23	0.87	มาก
ออกไปท่องเที่ยว	3.14	0.64	มาก
ออกกำลังกาย เล่นกีฬา	2.68	0.84	ปานกลาง
ดื่มสุรา เครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	2.50	0.86	ปานกลาง
เที่ยวกลางคืน	2.09	0.81	ปานกลาง
คุยกับอาจารย์	1.82	0.59	น้อย
เลี้ยงสัตว์ ปลูกต้นไม้	1.27	0.63	น้อย
สูบบุหรี่	1.05	0.21	น้อย

อภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นนักศึกษาไทยประสบปัญหาการใช้ชีวิตที่สาธารณรัฐประชาชนจีนมากที่สุดคือเรื่องศาสนา ความเชื่อ ค่านิยมของคนจีน รองลงมาคือภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน และระบบมหาวิทยาลัย สำหรับปัญหาทางสุขภาพจิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาการปัญหาสุขภาพจิตที่พบมากที่สุดคือ การตื่นตื้นง่ายกับเหตุการณ์ที่ไม่คุ้นเคย ความรู้สึกเหนื่อยไม่อยากทำอะไร และความรู้สึกคิดถึงภูมิลำเนา บ้าน ครอบครัวที่ประเทศไทยสอดคล้องกับงานของ ฉ้าย เทวีน ทรง (2556) จากการศึกษาพบว่ามีปัญหาด้านการปรับตัวทั้งหมด 4 ด้าน คือ อุปสรรคของการปรับตัวในชีวิตประจำวัน อุปสรรคเกี่ยวกับด้านการเรียน อุปสรรคเกี่ยวกับด้านภาษา อุปสรรคเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นข้อย่อยได้ 11 ข้อ คือ 1. คิดถึงบ้าน 2. การเงิน 3. ค่าที่อยู่อาศัย 4.อาหาร 5.ระดับภาษา 6.การเข้าใจในเนื้อหาการเรียนการสอน 7.การใช้ภาษาในการเขียนรายงานและการรายงานหน้าชั้นเรียน 8.ความเข้าใจในประเพณีท้องถิ่น 9. การคบเพื่อน 10.การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมรอบๆตัว 11.ขาดสิ่งการสนับสนุนแรงจูงใจในการใช้ชีวิต และยังสอดคล้องกับงานของ เฉยวิน ชิว จง (2556) จากการศึกษาพบว่าปัญหาในการปรับตัวของนักเรียนไทย แบ่งออกเป็น 4 คือ 1.การปรับตัวทางสังคมและสภาพแวดล้อมในการใช้ชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รูปแบบบริการ การรับรู้หน้าที่พลเมืองและการสนับสนุนทางสังคม 2.การปรับตัวทางด้านจิตใจรวมไปถึงระยะเวลา อายุ เพศ 3.การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม รวมไปถึงการเข้าใจในสภาพของสาธารณรัฐประชาชนจีน ความเต็มใจในการติดต่อสื่อสารกับคนจีน ทศนคติข้ามวัฒนธรรมและการประเมินวัตถุประสงค์ของสาธารณรัฐประชาชนจีน 4.การปรับตัวทางด้านการเรียนการสอน รวมถึงการเรียนรู้ที่จะปรับตัวและความรู้ที่ได้รับ จากผลการศึกษาข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการปรับตัวในการใช้ชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ใหม่ๆ ที่บุคคลนั้นไม่เคยอยู่ จึงทำให้นักศึกษาประสบปัญหาการใช้ชีวิตในต่างแดนที่ตัวเองไม่คุ้นชิน จึงสามารถทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม สำหรับกิจกรรมการผ่อนคลายของนักศึกษาในการชีวิตที่สาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น จะเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ การพูดคุยกับเพื่อน การดูภาพยนตร์ การฟังเพลง การเล่นอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้เข้าใจปัญหาการใช้ชีวิต สุขภาพจิต และการปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชาวไทยในสถาบันอุดมศึกษาของสาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงปีการศึกษา 2558 เพื่อเป็นการสนับสนุนระบบการเตรียมพร้อมและกระบวนการส่งเสริมให้นักศึกษาไทยที่ต้องไปเรียนเรียน ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน ให้มีความรู้เรื่องวัฒนธรรมค่านิยมชาวจีนเพิ่มมากขึ้น เพื่อลดปัญหาระหว่างเรียน และเสริมสร้างการปรับตัวระหว่างเรียนเป็นไปอย่างเหมาะสม ในด้านเชิงปฏิบัติการอาจจะมีการจัดกิจกรรมระหว่างนักศึกษาไทยด้วยกันเองและกับกลุ่มนักศึกษาจีนเพื่อที่นักศึกษาไทยและนักศึกษาจีนได้เรียนรู้และแลกเปลี่ยนทางด้านภาษาและวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมจีนร่วมกัน รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). ข่าวสำนักงานรัฐมนตรี 439/2556 แผนพัฒนาการเรียนการสอน
ภาษาต่างประเทศ (เฉพาะภาษาจีน). ค้นข้อมูล 1 เมษายน 2560, จาก
<http://www.moe.go.th/websm/2013/dec/439.html>.
- ฉ่ำย เทวิน ทรง. (2556). ปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาไทยในต่างประเทศ. ค้นข้อมูล 1 เมษายน 2560,
จาก [http://readopac1.ncl.edu.tw/ncUjournal/search/detail.jsp?sysId=](http://readopac1.ncl.edu.tw/ncUjournal/search/detail.jsp?sysId=0006758259&dtdId=000040&search_type=detail&la=ch)
[0006758259&dtdId=000040&search_type=detail&la=ch](http://readopac1.ncl.edu.tw/ncUjournal/search/detail.jsp?sysId=0006758259&dtdId=000040&search_type=detail&la=ch).
- ฉะวียน ชิว จง. (2556). การสำรวจปัญหาการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาไทยในมหานครฉงชิ่ง. ค้น
ข้อมูล 1 เมษายน 2560, จาก <http://d.wanfangdata.com.cn/Thesis/Y2308525>.
- วิภาวรรณ สุนทรจามร, หทัย แซ่เจีย, ภูวกร ฉัตรบำรุงสุข, กำพล ปิยะศิริกุล, นริศ วศินานนท์ และกนกพร
ศรีญาณลักซ์. (2559). รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนใน
ประเทศไทย ระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). ยุทธศาสตร์
ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษา
ต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.